

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.S.
przeciwko I. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej D.S.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z 31 stycznia 2023 r., I ACa 319/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powódce odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od pozwanego I. spółki akcyjnej w W. na rzecz powódki D.S. kwotę 109 830,01 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 23 listopada 2018 r. tytułem odszkodowania należnego od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. w związku z prowadzoną przez tę spółkę

działalnością gospodarczą, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z 31 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie - orzekając na skutek apelacji obu stron - zmienił zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że uwzględniając apelację pozwanego, w punkcie I wyroku obniżył zasądzoną kwotę 109 830,01 zł do kwoty 50 000 zł i oddalił powództwo co do kwoty 59 830,01 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23 listopada 2018 r., oddalił apelację powódki i orzekł o kosztach postępowania za obie instancje.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę D.S.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie „czy w kontekście art. 817 § 1 k.c. do rozpoczęcia biegu terminu spełnienia świadczenia konieczne jest wezwanie ubezpieczyciela do zapłaty dokonane przez poszkodowanego, czy też wystarczy każda inna forma poinformowania ubezpieczyciela o zajściu wypadku ubezpieczeniowego, w tym wezwanie do wzięcia udziału w procesie poszkodowanego przeciwko sprawcy szkody?”.

Ponadto, istnieje także potrzeba wykładni art. 817 § 1 k.c., który wywołuje rozbieżności w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych odnośnie do określenia istoty „zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym”. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 20 stycznia 2016 r., I ACa 1474/15 zajął bowiem odmienne stanowisko w kwestii terminu wypłaty przez ubezpieczyciela odszkodowania niż Sąd Apelacyjny w Lublinie orzekający w niniejszej sprawie.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć. Nie istnieje przy tym istotne zagadnienie prawne ani potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia oraz wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienia

Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl.; i z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

Skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczyła się do sformułowania wątpliwości, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wywodu prawnego z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła swoich wątpliwości dla wykazania, że stanowi ono istotne zagadnienie prawne. Argumentacja skarżącej jest ogólnikowa, jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Silnie kazuistyczny sposób ujęcia zagadnienia prawnego wskazuje, że nie ma ono charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl. oraz z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Powódka nie formułuje bowiem nowych, dotąd nie rozstrzygniętych problemów wykładniczych, lecz zarzuca Sądowi Apelacyjnemu nieuzasadnione – jej zdaniem – przyjęcie, za Sądem pierwszej instancji, że odsetki ustawowe za opóźnienie powinny być liczone od 23 listopada 2018 r. z uwagi na wezwanie pozwanego do zapłaty pismem z 4 października 2018 r. a nie od 26 lipca 2013 r., kiedy pozwany zgłosił interwencję uboczną w sprawie I C 752/12 Sądu Okręgowego w Lublinie.

Ponadto problematyka terminu wypłaty świadczenia przez ubezpieczyciela była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wynika z niego, że art. 817 k.c. ustanawia maksymalny 30 – dniowy termin liczony od daty zawiadomienia o wypadku, na spełnienie świadczenia przez ubezpieczyciela, który może być skrócony w umowie ubezpieczenia lub ogólnych warunkach umowy ubezpieczenia (art. 817 § 1 i 3 k.c.). Zawiadomienie o wypadku nie musi pochodzić od uprawnionego ani wskazywać wysokości świadczenia ubezpieczyciela. Rodzi ono po stronie ubezpieczyciela obowiązek spełnienia

świadczenia w ustawowym terminie, po którego upływie popada w opóźnienie, którego skutki określa art. 481 § 1 k.c. (zob. m.in. uchwały Sądu Najwyższego z 19 marca 1998 r., III CZP 72/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 133 i z 9 czerwca 1995 r., III CZP 69/95, OSNC 1995, nr 10, poz. 144).

Jeżeli jednak poszkodowany nie określił wysokości swojego roszczenia wobec ubezpieczyciela, a zakład ubezpieczeń mając dane do jego ustalenia nie oświadczy jaką kwotę uważa za właściwe odszkodowanie, powstaje w zasadzie stan opóźnienia. Z chwilą natomiast wypłacenia kwoty ustalonej przez ubezpieczyciela obowiązek wypowiedzenia się odnośnie do tego, czy jest ona odpowiednia, powraca do poszkodowanego. Od chwili zgłoszenia przez niego żądania dalszych roszczeń, zakład ubezpieczeń pozostaje w opóźnieniu, o ile roszczenia te będą uzasadnione. Inaczej rzecz ujmując zakład ubezpieczeń nie pozostaje w opóźnieniu co do kwot nie objętych „jego decyzją”, jeżeli poszkodowany po jej otrzymaniu lub wcześniej nie określił kwotowo swojego roszczenia (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2008 r., I CSK 114/07, niepubl. i z 6 lipca 1999 r., III CKN 315/98, niepubl.).

Jeżeli wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w art. 817 § 1 k.c. okoliczności istotnych do ustalenia świadczenia ubezpieczyciela lub jego wysokości nie jest możliwe, świadczenie - poza jego bezsporną częścią - należy wypłacić w terminie 14 dni po dokonaniu wyjaśnień z zachowaniem należytej staranności (art. 817 § 2 k.c.). Nie zwalnia ubezpieczyciela z obowiązku wyjaśnienia okoliczności mających wpływ na jego odpowiedzialność lub wysokość świadczenia toczące się postępowanie, choć w niektórych przypadkach powstrzymanie się ze świadczeniem może okazać się zasadne (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 15 lipca 2004 r., V CK 640/03, niepubl. i z 4 stycznia 2007 r., V CSK 400/06, niepubl.).

Przyjęcia skargi do rozpoznania nie uzasadniają także sygnalizowane przez skarżącą wątpliwości wykładnicze na tle art. 817 § 1 k.c. Skarżąca ograniczając się do przywołania tezy jednego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz orzeczenia w niniejszej sprawie, pomijając orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące tej problematyki, nie wykazała bowiem, by wystąpiły rzeczywiste rozbieżności w orzecznictwie sądów dotyczące przepisu prawa mającego być przedmiotem wykładni (art. 817 § 1 k.c.). Rozbieżność w orzecznictwie sądów, o

której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., nie może być bowiem identyfikowana – jak to czyni skarżąca - z odmiennym sposobem stosowania przepisów prawnych przez sądy w sprawach o odmiennej podstawie faktycznej rozstrzygnięcia. Wielokierunkowość stosowania prawa oraz różnorodność orzecznictwa nie stanowią przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023, poz. 1964, ze zm.).

(M.M.)

[a.ł]